

Analiza EU – Australia

Contents

1. Rezumat act normativ și scurt istoric	2
2. Context (legislație aplicată, calendar, obligații, termene).....	3
2.1. Context legislativ	3
2.2. Structura acordului.....	3
2.3. Calendarul procesului	4
2.4. Obligații și termene	4
3. Stadiul implementării.....	5
3.1. Situația actuală.....	5
3.2. Etapele de implementare.....	5
3.3. Pregătirea pentru implementare	6
3.4. Impact anticipat	6
4. Impactul asupra IMM-urilor.....	6
4.1. Context general	6
4.2. Reducerea barierelor comerciale.....	7
4.3. Simplificarea procedurilor și accesul la informații	7
4.4. Accesul la piața serviciilor și digitalizare	8
4.5. Accesul la achiziții publice.....	9
4.6. Protecția investițiilor și stabilitatea juridică	9
4.7. Provocări și limitări pentru IMM-uri	9
4.8. Impact agregat estimat	10
5. Recomandări	10
5.1. Recomandări la nivel de politici publice	10
5.2. Recomandări pentru IMM-uri.....	11
5.3. Concluzie	12

1. Rezumat act normativ și scurt istoric

Acordul de liber schimb dintre Uniunea Europeană și Australia reprezintă un instrument juridic complex, aflat în etapa de finalizare politică în anul 2026, care vizează consolidarea relațiilor economice bilaterale prin eliminarea barierelor comerciale și stabilirea unui cadru modern de cooperare economică. Acesta se înscrie în categoria acordurilor comerciale de nouă generație promovate de Uniunea Europeană, similare cu acordurile încheiate cu Canada (CETA) sau Japonia, caracterizate printr-o abordare extinsă ce depășește liberalizarea tarifară clasică.

Acordul are ca obiectiv principal facilitarea comerțului de bunuri și servicii, stimularea investițiilor și crearea unui cadru predictibil pentru operatorii economici. În același timp, acesta integrează prevederi privind dezvoltarea durabilă, digitalizarea, protecția drepturilor de proprietate intelectuală și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii.

Istoricul negocierilor reflectă complexitatea și sensibilitatea acestui tip de acord. Procesul a fost inițiat în mod formal în anul 2017, când Comisia Europeană a propus deschiderea negocierilor. În anul 2018, Consiliul Uniunii Europene a adoptat mandatul de negociere, stabilind obiectivele și limitele acțiunii Uniunii.

Negocierile propriu-zise au început în iulie 2018 și au continuat pe parcursul mai multor ani, desfășurându-se în runde succesive care au acoperit toate capitolele relevante. În total, au avut loc peste zece runde de negociere, fiecare abordând domenii specifice precum accesul pe piață pentru bunuri, servicii, investiții, achiziții publice, comerț digital și dezvoltare durabilă.

Un element important al procesului de negociere a fost reprezentat de divergențele legate de sectorul agricol. Accesul produselor agricole australiene pe piața europeană, în special carne de vită și ovine, a generat tensiuni semnificative. De asemenea, Uniunea Europeană a insistat asupra protecției indicațiilor geografice, ceea ce a reprezentat un alt punct sensibil în negocieri.

În anul 2023, negocierile au intrat într-un impas temporar, reflectând dificultățile de reconciliere a intereselor economice divergente. Totuși, în contextul schimbărilor geopolitice și al necesității diversificării relațiilor comerciale, dialogul a fost reluat, conducând la finalizarea politică a acordului în anul 2026.

Astfel, acordul UE–Australia se înscrie într-o strategie mai amplă a Uniunii Europene de consolidare a relațiilor comerciale cu parteneri din regiunea Indo-Pacific și de reducere a dependențelor economice externe.

2. Context (legislație aplicată, calendar, obligații, termene)

2.1. Context legislativ

Acordul UE–Australia este fundamentat pe politica comercială comună a Uniunii Europene, reglementată prin articolul 207 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene. Aceasta conferă Uniunii competența exclusivă în domeniul politicii comerciale externe, permițând negocierea și încheierea acordurilor comerciale cu state terțe.

Mandatul de negociere adoptat de Consiliu în anul 2018 a stabilit parametrii esențiali ai acordului, incluzând:

- eliminarea barierelor tarifare și netarifare;
- deschiderea piețelor de servicii și investiții;
- promovarea standardelor de dezvoltare durabilă;
- protejarea dreptului de reglementare al statelor;
- sprijinirea IMM-urilor și facilitarea accesului acestora pe piețele externe.

De asemenea, acordul se corelează cu alte instrumente juridice relevante, precum acordul-cadru UE–Australia privind parteneriatul și cooperarea, care oferă baza politică și instituțională pentru relațiile bilaterale.

2.2. Structura acordului

Acordul este structurat în mai multe capitole tematice, care reflectă complexitatea relațiilor comerciale moderne. Printre acestea se regăsesc:

- comerțul cu bunuri;
- regulile de origine;
- facilitarea comerțului și proceduri vamale;
- măsuri sanitare și fitosanitare;
- bariere tehnice în calea comerțului;
- comerțul cu servicii și investițiile;
- comerțul digital;
- proprietatea intelectuală;
- achizițiile publice;
- politica în domeniul concurenței;

- dezvoltarea durabilă;
- energie și materii prime;
- mecanismele de soluționare a litigiilor.

Această structură reflectă o abordare integrată, în care liberalizarea comercială este completată de reguli care asigură funcționarea eficientă și echitabilă a piețelor.

2.3. Calendarul procesului

Calendarul acordului poate fi sintetizat astfel:

- 2017: propunerea Comisiei Europene de inițiere a negocierilor;
- 2018: adoptarea mandatului de negociere și lansarea oficială a negocierilor;
- 2018–2023: desfășurarea rundelor de negociere;
- 2023: stagnare temporară a negocierilor;
- 2026: finalizarea negocierilor la nivel politic.

Etapele ulterioare includ:

- publicarea textului consolidat al acordului;
- semnarea oficială de către părți;
- ratificarea la nivelul instituțiilor europene;
- eventual ratificarea de către statele membre;
- intrarea în vigoare, totală sau provizorie.

2.4. Obligații și termene

Acordul stabilește o serie de obligații pentru părți, dintre care cele mai relevante sunt:

În domeniul comerțului cu bunuri:

- eliminarea progresivă a tarifelor vamale;
- respectarea regulilor de origine pentru a beneficia de preferințe tarifare;
- simplificarea procedurilor vamale.

În domeniul serviciilor și investițiilor:

- deschiderea piețelor și eliminarea restricțiilor discriminatorii;

- garantarea tratamentului național și a tratamentului națiunii celei mai favorizate;
- protecția investițiilor.

În domeniul dezvoltării durabile:

- respectarea standardelor internaționale privind munca și mediul;
- implementarea acordurilor internaționale relevante.

În domeniul digital:

- facilitarea fluxurilor de date;
- interzicerea cerințelor nejustificate de localizare a datelor;
- protejarea securității cibernetice și a vieții private.

Termenele de implementare variază în funcție de capitol, unele prevederi fiind aplicabile imediat, iar altele supuse unor perioade de tranziție.

3. Stadiul implementării

3.1. Situația actuală

În anul 2026, acordul se află în faza de finalizare politică, ceea ce înseamnă că negocierile au fost încheiate la nivel tehnic și politic, însă acordul nu este încă în vigoare.

Această etapă este caracterizată de:

- finalizarea textului juridic;
- pregătirea pentru semnare;
- inițierea procedurilor de ratificare.

Acordul nu produce încă efecte juridice directe, iar prevederile sale nu sunt aplicabile operatorilor economici.

3.2. Etapele de implementare

Implementarea acordului presupune parcurgerea mai multor etape:

1. Semnarea acordului de către părți;
2. Aprobarea acestuia de către Parlamentul European;
3. Adoptarea deciziei de încheiere de către Consiliu;
4. Ratificarea de către statele membre (dacă este cazul);
5. Intrarea în vigoare.

În anumite situații, acordul poate fi aplicat provizoriu înainte de finalizarea tuturor procedurilor de ratificare.

3.3. Pregătirea pentru implementare

Chiar în absența intrării în vigoare, există deja acțiuni de pregătire pentru implementare:

- informarea mediului de afaceri;
- adaptarea cadrului legislativ național;
- dezvoltarea capacității administrative pentru aplicarea prevederilor acordului;
- pregătirea autorităților vamale și a altor instituții relevante.

3.4. Impact anticipat

Impactul acordului este estimat a fi semnificativ, în special în ceea ce privește:

- creșterea volumului schimburilor comerciale;
- diversificarea piețelor de export;
- reducerea costurilor pentru companii;
- stimularea investițiilor bilaterale.

De asemenea, acordul are potențialul de a consolida poziția Uniunii Europene în regiunea Indo-Pacific și de a contribui la stabilitatea economică globală.

4. Impactul asupra IMM-urilor

Impactul acordului UE–Australia asupra IMM-urilor trebuie înțeles într-un cadru mai larg, în care aceste întreprinderi operează deja într-un sistem comercial global dominat de costuri fixe ridicate, incertitudine și acces limitat la informații. Acordul nu schimbă natura acestor constrângeri, dar intervine asupra unor variabile-cheie: costuri comerciale, acces la piață și predictibilitate.

4.1. Context general

Relațiile comerciale dintre Uniunea Europeană și Australia sunt deja semnificative, chiar înainte de intrarea în vigoare a acordului. Comerțul bilateral se ridică la aproximativ 49,4 miliarde euro anual pentru bunuri și 38,1 miliarde euro pentru servicii, ceea ce indică un volum total de aproape 90 miliarde euro. Pentru IMM-uri, acest context este esențial: acordul nu creează o piață nouă, ci optimizează accesul la una deja funcțională, dar subutilizată de

firmele mici. În prezent, exporturile UE către Australia sunt de aproximativ 37 miliarde euro anual, cu un excedent comercial semnificativ, ceea ce sugerează că firmele europene, inclusiv IMM-urile, au deja un avantaj competitiv latent.

În același timp, structura comerțului este favorabilă IMM-urilor. O pondere semnificativă, aproximativ 37–39% din schimburi, este reprezentată de servicii, un domeniu în care IMM-urile sunt, structural, mai agile decât companiile mari.

4.2. Reducerea barierelor comerciale

Unul dintre cele mai concrete efecte ale acordului este eliminarea aproape completă a tarifelor vamale. Se estimează că acest lucru va genera economii de aproximativ **1 miliard de euro anual pentru exportatorii europeni**, cu potențial de creștere ulterioară.

Pentru IMM-uri, aceste economii nu sunt doar un beneficiu contabil, ci un factor de acces pe piață. Spre deosebire de marile companii, IMM-urile operează cu marje mai reduse și sunt mult mai sensibile la costurile suplimentare. Eliminarea tarifelor reduce pragul minim de rentabilitate pentru export, ceea ce permite intrarea pe piață a unor firme care anterior nu aveau dimensiunea necesară pentru a absorbi aceste costuri.

În paralel, acordul introduce proceduri simplificate de origine și documentație electronică, ceea ce reduce costurile administrative. Aceste elemente sunt menționate explicit ca fiind destinate IMM-urilor, inclusiv prin:

- proceduri de origine simplificate;
- documentație electronică;
- decizii anticipate privind clasificarea tarifară.

Aceste măsuri reduc costurile fixe ale exportului, care sunt în mod disproporționat mai ridicate pentru IMM-uri decât pentru companiile mari.

4.3. Simplificarea procedurilor și accesul la informații

Un efect indirect, dar semnificativ, al acordului este creșterea participării IMM-urilor în lanțurile globale de valoare. Studiile privind acorduri similare arată că liberalizarea comerțului conduce la:

- acces mai bun la inputuri mai ieftine;
- integrarea în rețele internaționale de producție;
- creșterea competitivității exporturilor.

În cazul relației UE–Australia, acest lucru este susținut și de complementaritatea economică dintre cele două economii: UE exportă predominant produse industriale și servicii, în timp ce Australia exportă resurse naturale și produse agricole.

Această complementaritate reduce concurența directă și crește oportunitățile pentru IMM-uri de a se integra în lanțuri de aprovizionare existente, mai ales în sectoare precum:

- echipamente industriale;
- tehnologie și servicii digitale;
- produse alimentare procesate.

4.4. Accesul la piața serviciilor și digitalizare

Acordul oferă oportunități importante pentru IMM-urile din domeniul serviciilor și al economiei digitale.

Elemente relevante:

- facilitarea fluxurilor de date transfrontaliere;
- reducerea restricțiilor privind localizarea datelor;
- acces mai larg la piețele de servicii (IT, consultanță, servicii creative);
- stimularea comerțului electronic.

Sectorul serviciilor reprezintă una dintre cele mai importante oportunități pentru IMM-uri. Având în vedere că aproape 40% din comerțul bilateral este deja reprezentat de servicii, liberalizarea suplimentară are un impact direct.

Acordul facilitează:

- accesul la piețele de servicii (consulting, IT, servicii profesionale);
- eliminarea restricțiilor discriminatorii;
- fluxuri de date transfrontaliere mai eficiente.

Pentru IMM-uri, acest lucru este esențial deoarece reduce nevoia de investiții fizice pe piața externă. Exportul de servicii digitale sau profesionale devine astfel o opțiune realistă, chiar și pentru firme de dimensiuni reduse.

În plus, digitalizarea procedurilor comerciale și accesul la informații centralizate sunt menționate ca instrumente directe de sprijin pentru IMM-uri, reducând costurile de informare și incertitudinea

4.5. Accesul la achiziții publice

Acordul extinde accesul firmelor europene la piața achizițiilor publice din Australia, ceea ce reprezintă o oportunitate semnificativă pentru IMM-uri. În mod tradițional, aceste piețe sunt dificil de accesat pentru firmele mici din cauza lipsei de transparență sau a barierelor administrative. Prin introducerea unor reguli clare și nediscriminatorii, acordul reduce aceste obstacole.

De asemenea, liberalizarea investițiilor și garantarea tratamentului echitabil pentru investitori contribuie la crearea unui mediu mai predictibil. Acest aspect este relevant în special pentru IMM-urile care doresc să se internaționalizeze treptat, prin:

- parteneriate locale;
- investiții de dimensiuni reduse;
- prezență comercială limitată.

4.6. Protecția investițiilor și stabilitatea juridică

Acordul oferă un cadru juridic mai predictibil pentru investiții, ceea ce este relevant pentru IMM-urile care doresc să se extindă internațional.

Beneficii:

- reducerea riscului juridic;
- protecția investițiilor;
- mecanisme de soluționare a litigiilor.

Pentru IMM-uri, predictibilitatea este adesea mai importantă decât profitul potențial, deoarece acestea au o toleranță mai redusă la risc.

4.7. Provocări și limitări pentru IMM-uri

În ciuda beneficiilor, acordul nu elimină toate obstacolele.

Principalele provocări:

- distanța geografică și costurile logistice;
- diferențele de reglementare și standarde;
- capacitatea limitată de internaționalizare;
- concurența cu firme locale și internaționale deja prezente pe piață.

4.8. Impact agregat estimat

Impactul acordului UE–Australia asupra IMM-urilor este, în esență, unul de reducere a costurilor și creștere a oportunităților, fără a elimina însă constrângerile structurale.

Datele disponibile indică un potențial real de creștere a exporturilor, integrare în lanțuri globale și acces la piețe noi, susținut de un volum comercial deja semnificativ și de eliminarea aproape completă a tarifelor.

Cu toate acestea, beneficiile nu sunt uniforme și nici automate. IMM-urile care dispun de capacitatea de a se internaționaliza vor beneficia în mod direct, în timp ce celelalte vor rămâne relativ neafectate. Efecte pozitive:

- creșterea accesului la piețe externe;
- reducerea costurilor comerciale;
- diversificarea exporturilor;
- stimularea digitalizării.

Efecte limitative:

- necesitatea adaptării la cerințe internaționale;
- presiune competitivă crescută;
- costuri inițiale de intrare pe piață.

5. Recomandări

5.1. Recomandări la nivel de politici publice

Implementarea eficientă a acordului depinde în mod direct de capacitatea instituțională de a transforma prevederile juridice în instrumente concrete pentru mediul de afaceri.

În primul rând, este necesară dezvoltarea unor **platforme integrate de informare pentru IMM-uri**, care să centralizeze toate informațiile relevante privind accesul pe piața australiană. Experiența arată că IMM-urile nu sunt limitate doar de costuri, ci și de lipsa accesului la informații structurate și actualizate. Informațiile trebuie să fie:

- sectoriale (adaptate pe industrii);
- practice (proceduri, pași, costuri);
- actualizate în timp real.

În al doilea rând, se impune consolidarea programelor de **sprijin pentru internaționalizare**, inclusiv prin utilizarea fondurilor europene. Aceste programe ar trebui să acopere:

- studii de piață pentru IMM-uri;
- participarea la târguri și misiuni economice;
- sprijin pentru certificare și conformitate cu standardele australiene.

Un al treilea element esențial îl reprezintă dezvoltarea unor **mecanisme de facilitare financiară**, având în vedere că internaționalizarea presupune costuri inițiale semnificative. Acestea pot include:

- garanții de export;
- scheme de cofinanțare;
- instrumente de reducere a riscului comercial.

De asemenea, este necesară o **adaptare a cadrului administrativ**, în special în ceea ce privește:

- digitalizarea completă a procedurilor vamale;
- interoperabilitatea sistemelor informatice;
- reducerea timpilor de procesare.

Nu în ultimul rând, autoritățile trebuie să dezvolte mecanisme de **monitorizare a impactului acordului asupra IMM-urilor**, pentru a identifica eventualele disfuncționalități și a interveni rapid. În absența unor astfel de mecanisme, acordurile comerciale tind să fie evaluate doar la nivel macroeconomic, ignorând efectele reale asupra firmelor mici.

5.2. Recomandări pentru IMM-uri

Din perspectiva IMM-urilor, acordul UE–Australia trebuie abordat ca o oportunitate strategică, nu ca un beneficiu automat. În primul rând, IMM-urile trebuie să realizeze o **evaluare internă a capacității de internaționalizare**. Aceasta include:

- analiza resurselor financiare;
- evaluarea capacității de producție;
- identificarea avantajelor competitive.

Firmele care nu pot susține volume constante sau standarde ridicate de calitate vor întâmpina dificultăți în accesarea pieței australiene, indiferent de facilitățile oferite de acord.

În al doilea rând, este necesară dezvoltarea unei **strategii de acces pe piață**, bazată pe:

- selecția atentă a segmentelor de piață;
- adaptarea produselor la cerințele locale;
- identificarea partenerilor locali.

Australia este o piață sofisticată, cu cerințe ridicate în ceea ce privește calitatea și conformitatea, ceea ce impune un nivel ridicat de pregătire. Un alt element critic este **investiția în digitalizare**, care permite IMM-urilor să depășească limitările geografice. Comerțul electronic, serviciile digitale și platformele online devin canale esențiale de acces pe piață, reducând necesitatea unei prezențe fizice.

De asemenea, IMM-urile ar trebui să își dezvolte **capacitatea de gestionare a riscurilor**, în special în ceea ce privește:

- fluctuațiile valutare;
- riscurile logistice;
- riscurile contractuale.

În lipsa unor mecanisme adecvate de gestionare a riscurilor, expansiunea internațională poate genera pierderi semnificative.

5.3. Concluzie

Acordul UE–Australia creează un cadru favorabil pentru dezvoltarea comerțului și internaționalizarea IMM-urilor, însă impactul său depinde în mod direct de capacitatea de implementare și de adaptare a actorilor implicați.

Fără politici publice complementare și fără o abordare strategică la nivelul IMM-urilor, beneficiile acordului vor rămâne concentrate în rândul companiilor deja internaționalizate.

Intocmit
Răzvan Drăgoș
DR